

*До разової спеціалізованої вченої
ради у Національній академії
внутрішніх справ*

ВІДГУК

**офіційного опонента, доктора юридичних наук, доцента, завідувача
кафедри кримінального права Національного університету «Одеська
юридична академія» Оксани Василівни Степаненко
на дисертацію Круглюка Григорія Володимировича на тему
«Кримінальна відповідальність за порушення правил безпеки під час
виконання робіт з підвищеною небезпекою на будівництві»,
представлену до захисту у разову спеціалізовану вчену раду
Національної академії внутрішніх справ на здобуття ступеня доктора
філософії за спеціальністю 081 «Право»**

Ступінь актуальності обраної теми

Реалізація державної політики у сфері охорони життя і здоров'я людини, забезпечення належних, безпечних і здорових умов праці, зміцнення законності та гарантування верховенства права безпосередньо пов'язана з ефективністю кримінально-правової охорони суспільних відносин у сфері безпеки виробництва. Особливе місце в цій системі посідає будівельна галузь, яка є стратегічно важливою для національної економіки, забезпечує функціонування житлової, транспортної, енергетичної та соціальної інфраструктури й водночас пов'язана з використанням джерел підвищеної небезпеки. У світлі сучасних викликів, потреби у відновленні країни та зростання обсягів будівельних робіт – питання кримінальної відповідальності за порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою на будівництві набуває не лише теоретичного, а й виразного стратегічного значення.

Сьогодні будівництво виступає не лише сферою господарської діяльності, а й однією з основ відновлення держави, що потребує особливої уваги до питань безпеки праці, технічної дисципліни, дотримання спеціальних правил і стандартів. Водночас, незважаючи на наявність кримінально-правових, трудових, будівельних і спеціальних нормативних приписів,

правозастосовна практика засвідчує істотні труднощі у кваліфікації кримінальних правопорушень, передбачених ст. 272 КК України, відмежуванні їх від суміжних складів, визначенні кола потерпілих, спеціального суб'єкта, причинного зв'язку та призначенні покарання.

Більше того, попри розвиток законодавства у сфері охорони праці та безпеки виробництва, проблема порушення вимог безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою не втрачає своєї гостроти. Практика свідчить, що порушення вимог безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою негативно впливають на стан законності, актуалізують питання ефективності кримінально-правового реагування та потребують удосконалення відповідних механізмів правового регулювання.

Таким чином, удосконалення кримінальної відповідальності за порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою на будівництві має стати важливим напрямом як для науки кримінального права, так і для державної правової політики загалом. Йдеться не лише про вдосконалення законодавчої конструкції ст. 272 КК України, а й про формування цілісного підходу до кримінально-правової охорони безпеки виробництва, який включає чітке визначення об'єкта посягання, ознак об'єктивної та суб'єктивної сторони, критеріїв відмежування від суміжних складів, а також належної системи покарань. Саме такий підхід дає можливість підвищити ефективність правозастосовної практики, забезпечити точність кримінально-правової кваліфікації та посилити превентивний потенціал кримінального закону.

Більше того, нині кримінальна відповідальність за порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою на будівництві об'єктивно має розглядатися крізь призму умов воєнного стану, коли будівельна галузь набула додаткового значення у зв'язку з відбудовою зруйнованих і пошкоджених об'єктів, а виконання відповідних робіт нерідко здійснюється в ускладнених організаційних, технічних і безпекових умовах, що зумовлює зростання професійного навантаження, підвищення ризиків

недодержання правил охорони праці та актуалізує потребу в переосмисленні змісту кримінально-правової охорони безпеки праці у сфері будівництва. Відтак об'єктивно зростає потреба в поглибленому дослідженні комплексу кримінально-правових проблем, пов'язаних із порушенням правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою на будівництві, та в розробленні сучасних науково обґрунтованих підходів до вдосконалення законодавства і практики його застосування.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача

Науковий рівень дисертаційного дослідження та наукових публікацій Г. В. Круглюка відповідає вимогам, що висуваються до робіт на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право». Робота відповідає Цілям сталого розвитку України на період до 2030 року, затвердженим Указом Президента України від 30 вересня 2019 р. № 722/2019; Національній стратегії у сфері прав людини, затвердженій Указом Президента України від 24 березня 2021 р. № 119/2021; Комплексному стратегічному плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки, схваленому Указом Президента України від 11 травня 2023 р. № 273/2023. Тема дисертації відповідає Тематиці наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2025–2029 роки, затвердженій наказом МВС України від 21 травня 2024 р. № 326, Плану заходів, спрямованих на виконання Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки, затвердженому розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2024 р. № 792-р, а також Основним напрямом наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2025–2029 роки, схваленим рішенням Вченої ради Національної академії внутрішніх справ від 30 грудня 2024 р., протокол № 25. Обрана проблематика спрямована на вдосконалення кримінально-правової охорони життя і здоров'я особи, права на безпечні умови праці та практики застосування законодавства про кримінальну відповідальність за порушення

правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою на будівництві в сучасних умовах розвитку держави.

Основні положення дисертації опубліковано в 10 наукових публікаціях, серед яких три статті – у наукових фахових виданнях України, одна – у зарубіжному виданні, шість тез доповідей оприлюднених на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях. Вони відображають наукову новизну обраної Г. В. Круглюком теми.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях

Дисертація за характером і змістом розглянутих питань є одним із перших у вітчизняній науці кримінального права комплексних монографічних досліджень кримінальної відповідальності за порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою на будівництві, у якому обґрунтовано пропозиції щодо вдосконалення положень кримінального законодавства України і правозастосовної практики.

Проведено систематизацію наукових доробків щодо протидії кримінальним правопорушенням у сфері будівництва; проблем кримінальної відповідальності проти безпеки виробництва та порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою на будівництві. Здійснено періодизацію становлення та розвитку законодавства про кримінальну відповідальність за порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою на будівництві в Україні з виокремленням звичаєво-імперського (IX ст. – 1917 р.), радянського (1918–2001 рр.) та незалежного (з 2001 р. – дотепер) етапів й визначенням особливостей нормативного забезпечення охорони праці, формування правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою та еволюції кримінально-правових засобів охорони життя, здоров'я і безпеки особи у сфері будівництва на кожному з них.

Узагальнено наукові підходи до практики криміналізації порушень вимог безпеки праці у законодавстві зарубіжних країн, відповідно до яких кримінальна відповідальність установлюється за: а) спричинення смерті або шкоди здоров'ю людини із закріпленням спеціальних обставин, зокрема необережності чи порушення правил, норм і стандартів безпеки; б) спричинення смерті або шкоди здоров'ю людини без спеціальної конкретизації таких обставин; в) спричинення з необережності смерті чи тілесного ушкодження або поставлення в небезпеку настання таких наслідків унаслідок дії джерела підвищеної небезпеки.

На основі зарубіжного досвіду кримінально-правової регламентації відповідальності за порушення вимог безпеки праці та правил виконання робіт з підвищеною небезпекою теоретично обґрунтовано практичну доцільність удосконалення системи кримінально-правових норм України у сфері охорони праці та безпеки виробництва шляхом посилення їх структурної узгодженості шляхом зміни назви розділу X Особливої частини КК України на «Кримінальні правопорушення проти охорони праці та безпеки виробництва», що зумовлено ширшим змістом родового об'єкта кримінального правопорушення, передбаченого ст. 272 КК України, порівняно з чинною назвою цього розділу, та сприятиме формуванню сучасного кримінально-правового інституту охорони праці й підвищенню ефективності запобігання порушенням правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою на будівництві.

Сформульоване теоретичне розуміння об'єкта кримінального правопорушення, передбаченого ст. 272 КК України, шляхом обґрунтування того, що в системі кримінальних правопорушень проти безпеки виробництва така норма має узагальнюючий характер, її видовим об'єктом виступають суспільні відносини, що забезпечують підвищений рівень безпеки виробництва, основним безпосереднім об'єктом порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою на будівництві є суспільні відносини, що забезпечують безпечне виконання будівельних і монтажних

робіт, додатковим безпосереднім об'єктом – життя і здоров'я людини, а додатковими факультативними об'єктами – безпека власності, екологічна безпека та встановлений порядок здійснення будівельної діяльності.

Надано поняття «кримінальне правопорушення проти безпеки виробництва» як суспільно небезпечне винне діяння, що посягає на врегульовані законодавчими та іншими нормативно-правовими актами суспільні відносини щодо гарантування безпеки виробництва в різних його сферах, створюючи загрозу загибелі людей або настання інших тяжких наслідків чи заподіюючи шкоду здоров'ю потерпілих; «безпека виробництва» як технічний стан, що зводить до мінімуму ризик негативного впливу небезпечних і шкідливих виробничих факторів на людей, майно та навколишнє середовище.

Наведені аргументи щодо встановлення у ст. 272 КК України кримінальної відповідальності за порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою, якщо воно спричинило загибель дитини або було вчинене службовою особою шляхом порушення правил техніки безпеки, виробничої санітарії чи інших правил охорони праці, що призвело до нещасних випадків з людьми або інших тяжких наслідків. Запропоновано модель об'єктивної сторони порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою на будівництві, відповідно до якої її обов'язковими кримінально-правовими елементами є діяння, наслідки, причинний зв'язок і обстановка вчинення кримінального правопорушення, причому останню визначено як самостійну конструктивну ознаку складу, що охоплює просторово-технологічні, організаційно-правові та нормативно-регулятивні умови здійснення будівельних робіт, а також систематизовано основні способи вчинення такого кримінального правопорушення залежно від характеру порушення вимог охорони праці та безпеки на будівництві.

Аргументовані наукові позиції щодо спеціального суб'єкта та суб'єктивної сторони порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою на будівництві шляхом визнання того, що суб'єктом

цього кримінального правопорушення є лише фізична осудна особа, на яку покладено обов'язок забезпечувати або додержуватися відповідних правил безпеки під час виконання будівельних робіт, а суб'єктивна сторона характеризується необережною або змішаною формою вини, при цьому виключено можливість визнання юридичної особи суб'єктом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 272 КК України, через відсутність у неї психічного ставлення до вчинюваного діяння та його наслідків.

Сформульовано комплексний підхід до відмежування порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою на будівництві від суміжних складів кримінальних правопорушень, відповідно до якого розмежування ст. 272 КК України зі ст. 271, 273, 275 і 367 КК України має здійснюватися за сукупністю ознак основного та додаткового безпосередніх об'єктів, кола потерпілих, характеру порушених правил безпеки, особливостей спеціального суб'єкта, специфіки джерела підвищеної небезпеки та стадії здійснення будівельної діяльності з необхідністю виключення у ст. 272 КК України словосполучення «на виробництві або будь-якому підприємстві», заміни формулювання «порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою» на «порушення вимог безпеки, що стосуються виконання робіт з підвищеною небезпекою», а також уточнення ознак учинення такого діяння службовою особою. Запропоновано удосконалення системи покарань за порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою на будівництві шляхом встановлення за ч. 1 ст. 272 КК України основних покарань у виді штрафу, пробаційного нагляду або обмеження волі з можливістю застосування додаткового покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю, за ч. 2 – основних покарань у виді обмеження волі або позбавлення волі з можливістю застосування додаткових покарань у виді штрафу та позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю, а за запропонованою ч. 3 – основного

покарання у виді позбавлення волі з додатковим покаранням у виді позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю.

Загалом, здійснено комплексне кримінально-правове дослідження відповідальності за порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою на будівництві як самостійної наукової проблеми, з урахуванням положень чинного КК України, Закону України «Про охорону праці», відомчого і міжвідомчого законодавства у сфері будівництва, судової та правоохоронної практики, а також умов дії воєнного стану та повоєнної відбудови країни.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Обґрунтованість результатів дослідження, положень та висновків дисертаційної роботи **Круглюка Григорія Володимировича** не викликає зауважень. Вони логічно випливають зі змісту дисертаційного дослідження та базуються на власних судженнях автора, зібраних матеріалах, їх аналізі й узагальненні. Подані пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства України оформлені належним чином, мають важливе теоретичне та практичне значення.

Емпіричну базу дослідження становлять систематизовані статистичні й аналітичні матеріали Офісу Генерального прокурора за 2021–2025 рр. щодо кримінальних правопорушень, передбачених ст. 272 КК України; результати вивчення 300 судових рішень, постановлених за цей період судами всіх областей України у кримінальних провадженнях про порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою, у тому числі на будівництві; результати опитування 74 прокурорів та 90 слідчих Національної поліції України з м. Києва, Івано-Франківська, Львова, Одеси.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності

Використання методологічного підходу забезпечило обґрунтованість та достовірність результатів наукового пошуку. Методологічну основу

дослідження складають загальнонаукові і спеціальні методи наукового пізнання. Зокрема, діалектичний метод застосовано для дослідження кримінальної відповідальності за порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою на будівництві у взаємозв'язку із соціальними, економічними, виробничими, технічними та правовими чинниками, які зумовлюють суспільну небезпечність такого діяння, його криміналізацію та особливості правового регулювання у сфері будівництва; системно-функціональний метод – при визначенні місця складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 272 КК України, у системі кримінальних правопорушень проти безпеки виробництва, а також для з'ясування взаємозв'язку його об'єктивних і суб'єктивних ознак, особливостей кваліфікації та відмежування від суміжних складів кримінальних правопорушень; історико-правовий метод – для дослідження генези кримінальної відповідальності за порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою на будівництві, виявлення основних етапів розвитку відповідного кримінального законодавства, а також з'ясування стану наукової розробленості цієї проблематики; порівняльно-правовий (компаративістський) метод – для встановлення особливостей кримінально-правового регулювання відповідальності за аналогічні діяння у законодавстві зарубіжних країн, виокремлення позитивного зарубіжного досвіду та обґрунтування можливостей його врахування у вітчизняному кримінальному законодавстві; формально-догматичний і логіко-юридичний методи – під час аналізу змісту диспозиції ст. 272 КК України, тлумачення її окремих ознак, з'ясування змісту понять, що характеризують об'єкт, об'єктивну сторону, суб'єкта та суб'єктивну сторону досліджуваного кримінального правопорушення, а також при дослідженні особливостей його кваліфікації та призначення покарання; герменевтичний метод – для тлумачення норм кримінального, трудового, будівельного та спеціального законодавства, що регламентує правила безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою на будівництві та визначає підстави кримінальної

відповідальності за їх порушення; статистичний метод – під час опрацювання офіційних статистичних даних, матеріалів судової практики та інших емпіричних джерел з метою виявлення тенденцій поширення кримінальних правопорушень, передбачених ст. 272 КК України, а також особливостей їх кваліфікації й призначення покарання; метод документального аналізу – у процесі вивчення матеріалів судової практики, нормативно-правових актів, наукових джерел і правозастосовних документів, що стосуються предмета дослідження; метод узагальнення – для формулювання теоретичних висновків, науково обґрунтованих положень і практичних рекомендацій щодо вдосконалення кримінально-правового регулювання та правозастосовної практики у сфері забезпечення безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою на будівництві.

Методологічні засади дослідження забезпечили поєднання емпіричних і теоретичних методів наукового пізнання, що дало змогу всебічно дослідити кримінальну відповідальність за порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою на будівництві, розкрити зміст об'єкта, об'єктивної сторони, суб'єкта та суб'єктивної сторони цього кримінального правопорушення, здійснити його відмежування від суміжних складів, а також обґрунтувати пропозиції щодо вдосконалення кримінально-правового регулювання й правозастосовної практики.

Проведене дослідження дозволило автору отримати нові результати у вигляді наукових висновків щодо кримінальної відповідальності за порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою на будівництві з обґрунтуванням на цій основі теоретичних положень і практичних рекомендацій щодо вдосконалення положень ст. 272 КК України, відмежування цього кримінального правопорушення від суміжних складів та удосконалення системи покарань у відповідній сфері.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження

Сформульовані і аргументовані у дисертації теоретичні положення, висновки, пропозиції та рекомендації можуть бути використані у:

– *науково-дослідній роботі* – для подальшого розвитку теоретичних положень щодо кримінальної відповідальності за порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою на будівництві, а також удосконалення кримінально-правової охорони безпеки виробництва (акт Національної академії внутрішніх справ від 18.05.2026 р. № 162-НД);

– *практичній діяльності* – у правозастосовній діяльності суду, органів досудового розслідування, прокуратури та інших уповноважених суб'єктів під час кваліфікації кримінальних правопорушень, передбачених ст. 272 КК України, їх відмежування від суміжних складів, а також у процесі підготовки пропозицій щодо вдосконалення законодавства та практики його застосування у сфері забезпечення безпеки будівельних робіт;

– *освітньому процесі* – під час підготовки підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій, а також викладання й вивчення навчальних дисциплін «Кримінальне право. Загальна частина», «Кримінальне право. Особлива частина», «Проблеми кваліфікації кримінальних правопорушень», «Особливості кваліфікації окремих видів кримінальних правопорушень» (акт Національної академії внутрішніх справ від 18.05.2026 р. № 161-ОС).

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому

Дисертаційна робота Г. В. Круглюка складається з анотації, переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, що містять вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел (277 найменувань на 28 сторінках) і додатків (на 8 сторінках). Повний обсяг дисертації становить 292 сторінки, із них обсяг основного тексту – 239 сторінок.

У цілому дисертація є системним, цілісним і комплексним дослідженням, у якому відповідно до поставленої мети та визначених завдань здійснено теоретичне узагальнення й запропоновано нове вирішення важливого наукового завдання у сфері кримінально-правової охорони безпеки праці. Усі розділи роботи логічно поєднані між собою та відображають основну ідею дослідження, що полягає у комплексному

осмисленні кримінальної відповідальності за порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою на будівництві, з урахуванням сучасного стану правозастосовної практики, умов воєнного стану та потреб повоєнної відбудови держави.

Варто наголосити, що сучасний етап розвитку будівельної галузі в Україні, який характеризується зростанням обсягів будівельних і відновлювальних робіт, використанням джерел підвищеної небезпеки, підвищеним рівнем ризику для життя і здоров'я працівників, а також необхідністю забезпечення безпеки виконання робіт в умовах воєнного стану, об'єктивно зумовлює потребу в оновленні наукових підходів до розуміння складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 272 КК України, його відмежування від суміжних складів, удосконалення законодавчої конструкції відповідної норми та системи покарань. Тому автором теоретично узагальнено та розв'язано важливе науково-прикладне завдання щодо формування сучасного бачення кримінальної відповідальності за порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою на будівництві, з урахуванням положень чинного кримінального законодавства України, спеціального законодавства у сфері охорони праці та будівництва, судової і правоохоронної практики, а також зарубіжного досвіду.

Проведене здобувачем дослідження є завершеним, а його вивчення дає підстави для висновку про належний науковий рівень отриманих результатів. Сформульовані теоретичні положення, пропозиції щодо вдосконалення кримінального законодавства, а також практичні рекомендації достатньою мірою розкривають зміст предмета дослідження.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці

Отримані Г. В. Круглюком результати дисертаційного дослідження щодо кримінальної відповідальності за порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою на будівництві рекомендуються

для використання у діяльності закладів вищої освіти, у науково-дослідних розробках установ і організацій, у правотворчій діяльності при підготовці пропозицій щодо вдосконалення положень ст. 272 КК України, а також у практичній діяльності суду, органів досудового розслідування, прокуратури та інших уповноважених суб'єктів під час кваліфікації відповідних кримінальних правопорушень, їх відмежування від суміжних складів та призначення покарання. Результати роботи також можуть бути використані дослідниками при підготовці наукових статей, монографій, навчальних посібників, методичних матеріалів і плануванні подальших досліджень за цим напрямом.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача

Загалом позитивно оцінюючи наукову роботу Г. В. Круглюка, необхідно звернути увагу на деякі положення, що могли б слугувати предметом подальших наукових досліджень або дискусії під час публічного захисту:

1. У підрозділі 1.3 дисертації узагальнено наукові підходи до практики криміналізації порушень вимог безпеки праці у законодавстві зарубіжних країн та на цій основі обґрунтовано практичну доцільність удосконалення системи кримінально-правових норм України у сфері охорони праці та безпеки виробництва, зокрема шляхом зміни назви розділу X Особливої частини КК України. Такий порівняльно-правовий аналіз, безумовно, посилює наукову цінність дослідження. Водночас дискусійним видається висновок про доцільність структурного перегляду відповідного розділу КК України саме на підставі зарубіжного досвіду, оскільки в роботі таке положення потребує більш розгорнутого обґрунтування з точки зору його системної узгодженості з Особливою частиною кримінального закону та проєкту Кримінального кодексу України.

2. У підрозділі 2.1 дисертації сформульовано теоретичне розуміння об'єкта кримінального правопорушення, передбаченого ст. 272 КК України, з

виділенням родового, видового та безпосередніх об'єктів, а також додаткових факультативних об'єктів. Такий підхід є методологічно послідовним і має важливе значення для подальшого відмежування цього кримінального правопорушення від суміжних складів. Разом із тим дискусійним видається віднесення до додаткових факультативних об'єктів встановленого порядку здійснення будівельної діяльності, оскільки в роботі це положення потребує більш чіткого показу його самостійного кримінально-правового значення саме для конструкції складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 272 КК України.

3. У підрозділі 2.2 дисертації запропоновано модель об'єктивної сторони порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою на будівництві, у якій обстановка вчинення кримінального правопорушення визначається як самостійна конструктивна ознака складу. Такий підхід є науково цікавим і дозволяє глибше розкрити специфіку цього кримінального правопорушення у сфері будівництва. Водночас дискусійним видається надання обстановці самостійного обов'язкового значення в межах об'єктивної сторони, оскільки в роботі це положення потребує більш чіткого відмежування від традиційних уявлень про місце, час, умови та спосіб вчинення кримінального правопорушення.

4. У підрозділі 2.3 дисертації аргументовано наукові позиції щодо спеціального суб'єкта порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою на будівництві, зокрема шляхом визнання того, що суб'єктом цього кримінального правопорушення є лише фізична осудна особа, а юридична особа не може бути визнана суб'єктом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 272 КК України. Такий висновок є теоретично послідовним і логічно пов'язаним із конструкцією суб'єктивної сторони. Разом із тим дискусійним видається категоричне виключення будь-якої перспективи кримінально-правового реагування щодо юридичних осіб у цій сфері, оскільки в роботі потребує більш чіткого розмежування інституту

суб'єкта кримінального правопорушення та інституту заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб.

5. У розділі 3 дисертації сформульовано комплексний підхід до відмежування ст. 272 КК України від суміжних складів кримінальних правопорушень, а також запропоновано удосконалення системи покарань за порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою на будівництві, включно зі зміною диспозиції статті та доповненням її новою частиною третьою. Такий підхід демонструє прагнення автора поєднати теоретичний аналіз кваліфікації з практичними рекомендаціями щодо вдосконалення кримінального закону. Водночас дискусійним видається об'єднання в межах одного блоку пропозицій питань кваліфікації, законодавчої техніки й системи покарань, оскільки в роботі потребує більш чіткого висвітлення внутрішній зв'язок між запропонованими змінами до ознак складу кримінального правопорушення та відповідним переглядом санкцій.

Висловлені зауваження носять переважно уточнюючий характер і не впливають на загальну позитивну оцінку виконаного дослідження. Вони переслідують мету запросити автора до наукової дискусії та врахувати зазначені зауваження у подальшій науковій розробці проблематики дослідження.

Відсутність порушень академічної доброчесності

У ході вивчення як дисертаційного дослідження, так і наукових публікацій, фактів порушень академічної доброчесності не виявлено. Дисертаційна робота Круглюка Григорія Володимировича є оригінальною, самостійно виконаною науковою працею.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертаційна робота *Круглюка Григорія Володимировича на тему «Кримінальна відповідальність за порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою на будівництві»*, подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», є,

комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням, у якому отримано науково обґрунтовані результати, що відзначаються новизною у постановці та вирішенні важливого наукового завдання у сфері кримінально-правової охорони безпеки праці, з визначенням шляхів розв'язання низки теоретичних і прикладних питань, пов'язаних із удосконаленням кримінальної відповідальності за порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою на будівництві.

Дисертація «Кримінальна відповідальність за порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою на будівництві» відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами та доповненнями), а також Вимогам до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (із змінами та доповненнями), а її автор – **Круглюк Григорій Володимирович** на основі публічного захисту заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:

**доктор юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри кримінального права
Національного університету
«Одеська юридична академія»**

 Оксана СТЕПАНЕНКО

